

a jogot féltjük, amikor a jogrendet védjük; nem az öncéluságra számot sem tartó jognak, hanem az emberi kultúrának, az emberi kultúra megmentésének vagyunk harcosai.

Dr. Beck Salamon.

JOGALKOTÁS.

Új jogszabályok.

Részvénytársaságok és szövetkezetek mérlegének készítése és üzleteredményének felhasználása. Kt.-ünk 199. §. 2. pontja szerint a részvénytársasági mérlegbe az árfolyammal bíró értékpapírok legfeljebb azon az árfolyamon vehetők fel, amellyel azok az üzletév utolsó napján bírnak. Ezen és a vonatkozó többi szabály felállításával a törvénynek az az intenciója, hogy a mérleg az üzletév lezárakor fennálló valódi statust tüntesse fel, a hitelezők terhére ne legyen optimista, és hogy figyelmen kívül hagyva az évközi esetleges magasabb árfolyamértékeket, vagy beszerzési árat, a vállalat ne fizessen osztalékot, tantiémet stb. oly érték alapján, amely az üzletév utolsó napján már nem áll fenn.

Annakfolytán azonban, hogy az értéktőzsde 1931. júniusában történt bezárása következtében az értékpapírok hivatalos árfolyamjegyzése szünetelt, másfelől a pengővédelem, a kamat-tehercsökkentés, valamint az osztalék és tantiéből eredő jövővelemapasztás célkitűzéseire is figyelemmel, szükségesnek találta a kormány 1932. februárjában a 130. és 1210. M. E. sz. rendeleteket kibocsájtani. Előbbi megengedte, hogy az 1931. június 30. napja után záródó üzletről készített mérlegbe az ott megjelölt egyes értékpapírkategóriák legfeljebb mily csökkentett értékben legyenek beállíthatók, emellett további megfelelő csökkentett értékelést engedett az esetben, ha az értékpapír kibocsájtójának körülményeiben (mint fizetéseképtelensége, törlés a tőzsdei jegyzés tárgyául szolgáló értékpapírok sorából, stb.) 1931. június 30-a után az általános gazdasági helyzet által indokolt mértéket lényegesen meghaladó rosszabbodás állott be. A másik rendelet — szemben a társasági alapszabályokkal, amelyek t. i. a Kt. 157. §. 14. pontja értelmében egyébként kötelezően rendelkeznek a nyereség kiszámításának és felosztásának módzataira vonatkozóan, felhatalmazta a közgyűlést, hogy az 1931. június 30-a után záródó üzletév nyereségének hova fordítása tárgyában abban az esetben, ha az óvatos üzletvezetés úgy kívánja, úgy határozhasson, hogy a társaság sem osztalékot, sem a nyereség terhére az igazgatóság tagjai részére semmiféle díjazást vagy nyereségrészesedést (tantiém) nem fizet, hanem a kimutatott nyereséget a közgyűlés elhatározásához képest, csupán a társasági alkalmazottak jóléti céljait szolgáló alapoknak táplálására fordíthassa, az azután még fennmaradó nyereségnek pedig új számlára való elővitelét rendelhesse el.

Ezen rendeletek intézkedéseit a 260/1933. M. E. sz. r. az 1932. június 30-a után záródó üzletévre, a most megjelent 80/1934. M. E. sz. r. pedig az 1933. június 30-a után záródó üzletévre vonatkozóan — egyes szükségessé vált módosításokkal —, fenntartotta.

*

Gazdattartozások. A 14000/1933. M. E. sz. rendelet (az alábbiakban: alaprendelet), amelyet f. évi 1. számunkban már ismertettünk, egyebek között (4. §. 2. és 3. bek.) kimondotta, hogy a védett birtokká nyilvánított ingatlanon jelzálogjoggal biztosított kamatok évi 8%-át meg nem haladó részét a tartozás tőkeösszegehez kell hozzáadni, — hogy továbbá a jelzálogjogi fedezet a tőkekövetelés biztosítására szolgáló rangsorban ezen tőketartozássá vált kamatokra is kiterjed, és hogy a gazdaadós a hitelező kívánságára köteles a tőkeösszeg változásának telekkönyvi bekebelezéséhez szükséges engedélyt kiállítani. Az idekapcsolódó 1500/1934. I. M. sz. r. kimondja, hogy a telekkönyvi hatóság a védett birtokon jelzálogjoggal biztosított követelés összegében a fentiek szerint beálló változás telekkönyvi bejegyzését oly nyilatkozat alapján rendeli el, mely szerint a gazdaadós beleegyezik abba, hogy a tőkésített kamat erejéig a jelzálogjog a telekkönyvbe bejegyeztessék. E nyilatkozat alapján a telekkönyvi hatóság a tőkésített kamat és ennek az eredeti tőkekövetelés után megállapított kamatláb szerint számított, de legfeljebb évi 8% kamatai erejéig a tőkekövetelés biztosítására szolgáló rangsorban biztosítéki jelzálogjog bejegyzését rendeli el. A kamatokkal egy tekintet alá esik az 1923:XXXIX. t.-c. alapján a pénztartozás késedelmes teljesítése esetére a hitelezőt megillető kártérítés.

A 16200/1933. M. E. sz. r. — mint arra előző lapszámunkban rámutattunk, — kimondta, hogy minden védett birtok közfelügyelet alatt áll, amelyet a miniszterium helyi bizottságok útján gyakorol. Az ezen kérdéshez kapcsolódó, azóta megjelent 100/1934. P. M. sz. r. szerint a helyi bizottság elnökét az igazságügyminiszter nevezi ki; a bizottság három tagból alakul, még pedig akként, hogy abban a földművelésügyi, pénzügyi és igazságügyminiszter által kinevezett egy-egy tag vesz részt. A helyi bizottság ülésén a felek is meghallgathatók. A bizottság működésével kapcsolatos irodai és pénzügyi tennivalókat a bizottság székhelyén levő adóhivatal látja el. A bizottság elnöke évi 1000 P., a többi rendes tagja fejenként évi 500 P. tiszteletdíjban részesül.

Az alaprendelet, — miként láttuk —, a fizetési kötelezettség mérvére kihatóan különbséget tesz a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeres szorzatán aluli, és az azt meghaladó megterhelés esetei között (5. és 6. §.), továbbá aszerint, hogy a védett birtok területe tíz katasztrális holdnál nagyobb avagy kisebb-e, és illetve, hogy annak kataszteri tiszta jövedelme 100 koronát meghalad-e vagy sem (7. §.), és ehhezképest a megjelölt rendelkezésekben előírt további fizetési kedvezményeket (redukció) adja, és pedig akként, hogy a fizetésekből a tőketörleszt-